

Brusel 16. prosince 2024
(OR. en)

16939/24

ENER 606
COMPET 1218
CLIMA 459
ENV 1232

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Datum: 16. prosince 2024

Příjemce: Delegace

Č. předchozího
dokumentu: 16248/24

Předmět: Podpora využívání geotermální energie
– závěry Rady (16. prosince 2024)

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o podpoře využívání geotermální energie, které schválila Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku na svém zasedání konaném dne 16. prosince 2024.

**ZÁVĚRY RADY
O PODPOŘE VYUŽÍVÁNÍ GEOTERMÁLNÍ ENERGIE**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

PŘIPOMÍNÁJÍC:

- evropský právní rámec pro klima¹ a související povinnost přijmout na úrovni Unie a na vnitrostátní úrovni nezbytná opatření s cílem umožnit nejpozději do roku 2050 společné dosažení klimatické neutrality;
- závěry Evropské rady² ze dne 17. a 18. dubna 2024, které vyzývají k dosažení skutečné energetické unie, která slouží dvojímu cíli, jímž je evropská energetická suverenita a klimatická neutralita, a to zajištěním bohatě dostačujících dodávek cenově dostupné a čisté energie. Bude to vyžadovat ambiciózní elektrifikaci s využitím všech řešení s nulovými čistými emisemi a nízkouhlíkových řešení, flexibilitu a podstatné zavádění sítí, skladování a propojení a značné investice do nich;
- právo členských států rozhodovat o vlastní skladbě zdrojů energie s přihlédnutím k vlastním geologickým, environmentálním, ekonomickým a jiným specifickým okolnostem a ke společnému dosažení cílů v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 si zvolit nejvhodnější technologie;
- akt o průmyslu pro nulové čisté emise³, jehož cílem je zajistit přístup Unie k bezpečným a udržitelným dodávkám technologií pro nulové čisté emise, mimo jiné zvýšením výrobní kapacity technologií pro nulové čisté emise a jejich dodavatelských řetězců; a zařazení geotermální energie mezi technologie s nulovými čistými emisemi;

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a (EU) 2018/1999.

² EUCO 12/24, dostupné na internetové stránce: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/04/18/european-council-conclusions-17-and-18-april-2024/>.

³ NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2024/1735 ze dne 13. června 2024, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise a mění nařízení (EU) 2018/1724; Úř. věst. L, 28.6.2024.

- směrnici o obnovitelných zdrojích energie⁴, a zejména povinnost členských států zavést do vnitrostátní legislativy a stavebních předpisů, případně i do režimů podpory, vhodná opatření a dále zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů při výrobě elektřiny, vytápění a chlazení, včetně dálkového, jakož i v průmyslových procesech;
- směrnici o energetické účinnosti⁵, podle níž členské státy v zájmu opatření ke zvýšení energetické účinnosti usnadní zřizování finančních nástrojů nebo využívání již existujících a v níž se stanoví kritéria pro účinné systémy dálkového vytápění a chlazení;
- směrnici o energetické náročnosti budov⁶, v níž je geotermální energie uvedena jako jedna z možností, jak pokrýt energetické potřeby budovy s nulovými emisemi;
- nařízení o trhu s elektřinou⁷, které geotermální energii uvádí jako jeden ze zdrojů, pro něž mají režimy přímé podpory cen pro investice do nových výroben elektřiny podobu dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky a u nichž členské státy podporují uzavírání smluv o nákupu elektřiny.

4 Směrnice EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2023/2413 ze dne 18. října 2023, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652.

5 Směrnice EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955 (přepracované znění).

6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1275 ze dne 24. dubna 2024 o energetické náročnosti budov (přepracované znění).

7 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1747, kterým se mění nařízení (EU) 2019/942 a (EU) 2019/943, pokud jde o zlepšení uspořádání unijního trhu s elektřinou.

BEROUC NA VĚDOMÍ:

- sdělení Komise o revidovaném strategickém plánu pro energetické technologie⁸;
- sdělení Komise o celounijním posouzení návrhů aktualizovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu⁹, v němž se konstatuje, že zdroje geotermální energie sice několik návrhů plánů zmiňuje v různých oddílech, zejména u vytápění a chlazení, ovšem bez významných podrobností o opatřeních potřebných k jejich zavedení;
- sdělení Komise o plánu REPowerEU¹⁰ týkajícím se snížení závislosti na ruských fosilních palivech, urychlení transformace energetiky a další integrace trhu s energií;
- sdělení Komise nazvané „Strategie EU pro solární energii“¹¹, v němž se uvádí, že k dosažení cílů pro rok 2030 by se mělo pokrytí poptávky po energií solárním a geotermálním teplem alespoň ztrojnásobit;
- stanovisko Výboru regionů o úloze geotermální energie v místní výrobě energie¹².

Možnosti využití geotermální energie a překážky jejího širšího využívání

1. VYZDVIHUJE

- a. potenciál geotermální energie jakožto místního obnovitelného zdroje energie pro zajištění energetické bezpečnosti a udržitelnosti a její přínos, pokud jde o dostupné ceny energie;
- b. skutečnost, že využívání geotermální energie přispívá ke strategickým cílům Evropské unie tím, že snižuje energetickou závislost a dovoz fosilních zdrojů, zejména pro vytápění a chlazení, a současně zvyšuje otevřenou strategickou soběstačnost Evropy a konkurenceschopnost evropských průmyslových odvětví;

⁸ Dokument COM(2023) 634 final.

⁹ Dokument COM(2023) 796 final.

¹⁰ COM(2022) 230 final.

¹¹ COM(2022) 221 final.

¹² Stanovisko Výboru regionů (stanovisko z vlastní iniciativy): Místní výroba energie – úloha geotermální energie; 26.6.2024, C/2024/3663.

- c. úlohu geotermální energie jako vyspělé technologie pro nulové čisté emise při dekarbonizaci energetických odvětví;
- d. skutečnost, že intenzivní rozvoj mělké i hlubinné geotermální energie může vést k významným úsporám emisí, zejména ve stavebnictví, a může přispět k dosažení ambiciózních cílů EU v oblasti klimatu a energetiky;
- e. skutečnost, že v lokalitách, kde je geotermální energie k dispozici, může zajistit stabilní dodávky tepla i chlazení, jakož i skladování energie, flexibilitu a služby integrace energetického systému a zajistit cenově dostupné a předvídatelné náklady na dodávky energie;
- f. skutečnost, že v regionech s vysokým geotermálním potenciálem, jakož i v obtížněji dekarbonizovatelných regionech, jako jsou nejvzdálenější regiony, by geotermální energie mohla rovněž zajistit stabilní a předvídatelné dodávky elektřiny disponibilní podle poptávky;
- g. synergie s produkcí kritických surovin, tedy že průzkum geotermální energie, umožňuje-li to chemické složení geotermálních tekutin, může přispět k uspokojení poptávky Unie po lithiu a dalších surovinách, a tím podpořit evropskou soběstačnost v oblasti nerostných surovin, a to se zohledněním potřeby chránit životní prostředí.

2. ZDŮRAZŇUJE, že

- a. na úrovni Unie je v průměru více než polovina koncové spotřeby energie v odvětví bydlení pro místní i dálkové vytápění a chlazení v současné době uspokojována fosilními zdroji energie, zatímco geotermální energie může poskytovat cenově dostupné a bezpečné dodávky vytápění a chlazení s cílem dekarbonizovat spotřebu energie v budovách a zvýšit konkurenceschopnost a udržitelnost průmyslu;
- b. navzdory prospěšnosti geotermální energie existuje v této oblasti stále ještě významný nevyužitý potenciál, který by mohl být dále prozkoumán a využit;
- c. mezi faktory, které přispívají k ne zcela optimálnímu využívání potenciálu geotermální energie, patří složitost regulace, finanční a obchodní překážky, nedostatečná lidská kapacita nebo zkušenosti orgánů udělujících povolení specifické pro tuto technologii a chybějící kvalifikovaná pracovní síla a specializované společnosti;

- d. nedostatek dat, mimo jiné o podpovrchových strukturách, a omezený přístup veřejnosti ke stávajícím geologickým datům byly rovněž identifikovány jako překážky snižování rizik v rané fázi vývoje projektů a jako překážky bránící rychlejšímu zavádění a širšímu využívání geotermální energie;
- e. navzdory relativně nízkým provozním nákladům se komerční rentabilita investic do hlubinné geotermální energie pravděpodobně nezvýší bez zavedení opatření k řešení vysokých počátečních investičních nákladů a rizik spojených s průzkumem, kapitálem a vrtnými pracemi;
- f. výroba geotermální energie musí být v souladu s environmentálním rámcem, včetně požadavků na ochranu přírody a podzemních vod a na bezpečnost;
- g. při rozhodování členských států o možných opatřeních na podporu geotermální energie se zohledňuje ekonomická, technická a geologická proveditelnost.

Opatření k rychlejšímu zavádění geotermální energie

- 3. VYZÝVÁ Komisi, aby vypracovala komplexní strategii pro dekarbonizaci vytápění a chlazení doprovázenou specializovaným evropským akčním plánem pro oblast geotermální energie s opatřeními, která příslušné projekty usnadní a zavádění geotermální energie urychlí. Mezi tato opatření by mohla patřit následující:
 - a. případné systémy záruk ke zmírnění rizik v souvislosti s počátečními investicemi;
 - b. pokyny a osvědčené postupy ke zvýšení investic do geotermálních projektů a příslušné infrastruktury, včetně soustav dálkového vytápění a chlazení a akumulace tepla;
 - c. osvědčené postupy a pokyny k urychlení a zjednodušení povolovacích postupů, včetně zapojení místních komunit, a k usnadnění komplexní realizace geotermálních projektů;
 - d. opatření k řešení problematiky chybějící kvalifikované pracovní síly s cílem zlepšit kapacitu v celém hodnotovém řetězci geotermální energie;

- e. opatření k usnadnění sdílení dat, dostupnosti a přístupnosti dat o stavu podpovrchových vrstev a sběr nových geologických dat;
 - f. osvědčené postupy nebo modely pro usnadnění dlouhodobých smluv, jako jsou smlouvy o nákupu vytápění a chlazení z obnovitelných zdrojů;
 - g. podpora výroby elektřiny z geotermální energie tam, kde má geologický potenciál, s cílem podpořit využívání geotermální energie pro stabilní dodávky elektřiny, a to i v případě ostrovů a nejvzdálenějších regionů, spolu s vhodnými opatřeními k zajištění konkurenceschopnosti investic do geotermální energie.
4. VYZÝVÁ Komisi a členské státy, aby zřídily strukturované fórum, jako je Evropská geotermální aliance, s cílem sdružovat tvůrce politik, zúčastněné subjekty z daného odvětví, investory a další relevantní zúčastněné subjekty v celém hodnotovém řetězci, vyměňovat si osvědčené postupy a úspěšné obchodní modely, vytvářet nová partnerství a identifikovat společné překážky a řešení.

Regulační rámec a finanční aspekty

5. VYZÝVÁ členské státy, aby v souvislosti s prováděním příslušného *acquis* EU:
- a. v případě potřeby zefektivnily své příslušné regulační postupy ovlivňující výrobu energie z geotermálních zdrojů, a to i pokud jde o infrastrukturu umožňující její využívání, jakož i vrtné a těžební činnosti a environmentální postupy;
 - b. v případě potřeby urychlily postupy udělování povolení a licencí a usnadnily přístup k informacím, například případným zřízením jednotného kontaktního místa, kde předkladatelé projektů získají informace;

- c. usilovaly o lepší koordinaci plánování a rozvoje geotermálního vytápění, chlazení, elektřiny a ukládání energie na regionální a vnitrostátní úrovni a vybízely obce, aby podporovaly plné využívání potenciálu geotermální energie v rámci celého energetického systému;
- d. zlepšily transparentnost plánování a podávání zpráv o geotermální energii v kontextu vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu a souvisejícího podávání zpráv;
- e. ve svých plánech integrovaných energetických systémů zvážily řešení v oblasti geotermální energie k vyrovnávání soustav, zajištění jejich flexibility a stability a v zájmu snížení emisí;
- f. zvážily vydání pokynů pro místní orgány, provozovatele energetických soustav a soustav dálkového vytápění a chlazení, aby při územním plánování a při plánování investic do místní energetické infrastruktury zohledňovali geotermální energii; zaujaly ucelený přístup ke všem alternativám; uvedly tyto pokyny do souladu s komplexním posouzením vytápění a chlazení požadovaným na základě směrnice o energetické účinnosti a s povinností začlenit energii z obnovitelných zdrojů do vytápění a chlazení v souladu se směrnicí o obnovitelných zdrojích energie;
- g. prosazovaly optimální koncepci soustav dálkového vytápění a chlazení, například snížením provozní teploty s cílem integrovat geotermální energii, a zvýšit tak jejich udržitelnost;
- h. ve svých stavebních předpisech zvážily řešení v oblasti geotermální energie jako hnací sílu účinnějších a udržitelnějších budov;
- i. podporovaly uplatňování integrovaného přístupu k činnostem v podpovrchových porézních vrstvách s cílem sladit využívání geotermální energie s ochranou podzemních vod, jakož i s dalšími způsoby využívání činností podpovrchových porézních struktur, kupříkladu zachycování a ukládání uhlíku či skladování vodíku;
- j. usnadňovaly projekty konverze podzemních zařízení pro fosilní zdroje na geotermální energii nebo podporovaly vývoj řešení umožňujících rychlejší realizaci těchto projektů;
- k. zvážily vypracování finančních systémů a pobídek nebo systémů a pobídek týkajících se záruk za účelem zmírnění vysokých počátečních nákladů a rizik spojených s vrtáním a průzkumem, a pokud již tyto systémy a pobídky existují, zvážily usnadnění přístupu k nim a aby podpořily výstavbu geotermální infrastruktury a usnadnily komerční rentabilitu investic do geotermální energie;

- l. ve vhodných případech podněcovaly a vydávaly pokyny ohledně většího využívání geotermálních řešení pro účely vytápění a chlazení obecně, jakož i v soustavách dálkového vytápění a chlazení, případně pokud jde o řešení výroby elektřiny z hlubinných geotermálních zdrojů;
- m. zvažily potenciál všech dřívějších využití vrtů nebo těžebních činností k využití geotermální energie, dekarbonizaci místních soustav dálkového vytápění a chlazení na fosilní paliva s cílem přispět ke spravedlivé transformaci energetiky.

Přístup k datům a informacím, zvyšování povědomí veřejnosti

6. VYZÝVÁ členské státy, aby poskytovaly geologická vědecká data, informace o podpovrchových vrstvách a mapy, mimo jiné i ohledně stávajících systémů dálkového vytápění a chlazení, a zajistily jejich dostupnost a přístupnost. Data, informace a mapy jsou z hlediska rozvoje geotermální energie nezbytné pro posouzení geotermálního potenciálu a pro účinné využívání dat a poznatků získaných prostřednictvím činností v oblasti fosilních paliv, pokud možno vytvořením veřejně dostupných databází;
7. VYZÝVÁ členské státy, aby s podporou Komise přispívaly k prosazování, zlepšování a rozšiřování rozsahu stávajících projektů týkajících se dat z oblasti geotermální energie, včetně poskytování dat o stávajících soustavách vytápění a chlazení. To pomůže doplnit chybějící data a vytvořit celounijní meta-databázi propojující vnitrostátní úložiště geologických dat, která bude přístupná všem zúčastněným subjektům v celé EU;
8. VYZÝVÁ členské státy, aby za podpory Komise posílily přeshraniční spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje prostřednictvím sdílení poznatků nebo prostřednictvím společných projektů, a zajistily tak bezproblémovou integraci geotermálních map (tepelné toky a rozsah ložisek s horkou vodou);
9. VYZÝVÁ členské státy, aby vybízely místní a regionální orgány k zakládání energetických společenství a poskytovaly jim podporu; spolupracovaly s investory, developery a spotřebiteli zapojenými do projektů v oblasti geotermální energie na základě posouzení geotermálního potenciálu, místně dostupného trhu s teplem a potenciálu rozvíjet komunitní dálkové vytápění a chlazení;

10. VYZÝVÁ Komisi, aby ze strany EU navrhla dostupné finanční nástroje a podporu, případně včetně Programu InvestEU a dalších nástrojů dostupných prostřednictvím Evropské investiční banky (EIB), které mohou poskytovat informace předkladatelům projektů, a to v případě vnitrostátních i přeshraničních iniciativ v oblasti geotermální energie;
11. VYZÝVÁ Komisi a členské státy, aby vycházely z mapování na úrovni EU a případně na vnitrostátní úrovni, podporovaly je a v případě potřeby se snažily odhadnout plný potenciál geotermální energie ve všech členských státech, se zvláštním důrazem na hluboké a velmi hluboké podpovrchové geotermální zdroje a s využitím dat o těžbě uhlovodíků;
12. VYZÝVÁ členské státy, aby pracovaly na zvyšování povědomí veřejnosti a vedly ji k pozitivním postojům, aby zahájily informační kampaně a zlepšovaly povědomí o sociálních, hospodářských a klimatických přínosech využívání geotermální energie a o úspěšných případových studiích a také aby zajistily, že se do činností v oblasti rozvoje geotermální energie zapojí místní samosprávy, venkovské komunity, nejvzdálenější regiony, občané, společenství pro obnovitelné zdroje a další zúčastněné subjekty. V tomto ohledu by Komise měla napomáhat k tomu, aby veřejnost tuto problematiku vnímala pozitivně, a rovněž by měla využívat různé sítě místních orgánů, jako je Pakt starostů a primátorů;
13. VYZÝVÁ členské státy, aby s podporou Komise zlepšovaly povědomí o potenciálních geologických a environmentálních rizicích vyvolaných činnostmi probíhajícími v hlubokých vrstvách, jako je indukovaná seismická, a o prevenci, monitorování a případně zmírňujících opatřeních.

Podpora pracovní síly, výzkumu, vývoje a inovací

14. VYZÝVÁ členské státy, aby zahájily rekvalifikační programy v oblasti odborného vzdělávání s cílem vyhovět konkrétním požadavkům na pracovní sílu v rozvíjejícím se odvětví geotermální energie. Je třeba zvážit zapojení a rekvalifikaci pracovníků a odborníků z odvětví fosilních zdrojů a těžebního průmyslu, kteří mají odborné znalosti v oblasti výzkumu, vrtných prací a potrubních systémů. To může zajistit spravedlivou transformaci, která maximalizuje pracovní příležitosti v odvětví geotermální energie;
15. VYBÍZÍ členské státy, aby ve vysokoškolském vzdělávání začaly nabízet specializace, které poskytnou odvětví geotermální energie kvalifikovanou pracovní sílu;

16. VYBÍZÍ Komisi a členské státy, aby do programů a politik v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, jako je Horizont Evropa, Inovační fond a plán SET, včetně souvisejícího prováděcího plánu pro oblast hlubinné geotermální energie, zařadily geotermální projekty, nebo zvýšily jejich zastoupení;
17. PODNĚCUJE vznik nových inovativních technologií v oblasti geotermální energie, které přispívají ke konkurenceschopnosti a odolnosti Unie.

Rozvoj hodnotového řetězce a mezinárodní spolupráce

18. VYBÍZÍ Komisi a členské státy, aby zvýšily společné úsilí o navýšení kapacity kvalifikovaných evropských poskytovatelů průmyslových služeb v oblastech, jako jsou vrtné práce, stavebnictví a výroba zařízení;
19. VYZÝVÁ Komisi a členské státy, aby posilovaly postoj Unie v hodnotovém řetězci souvisejícím s geotermální energií, a to ve všech kategoriích: v plánování, instalaci, provozu i údržbě;
20. VYZÝVÁ Komisi a členské státy, aby posilovaly mezinárodní spolupráci v oblasti technologií, výzkumu, vývoje a inovací, mimo jiné s Mezinárodní energetickou agenturou, Mezinárodní agenturou pro obnovitelné zdroje energie a Globální geotermální aliancí; posilovaly předávání know-how, sběr dat a politiky týkající se hospodářských a environmentálních aspektů geotermální energie; a prosazovaly sdílení osvědčených postupů.